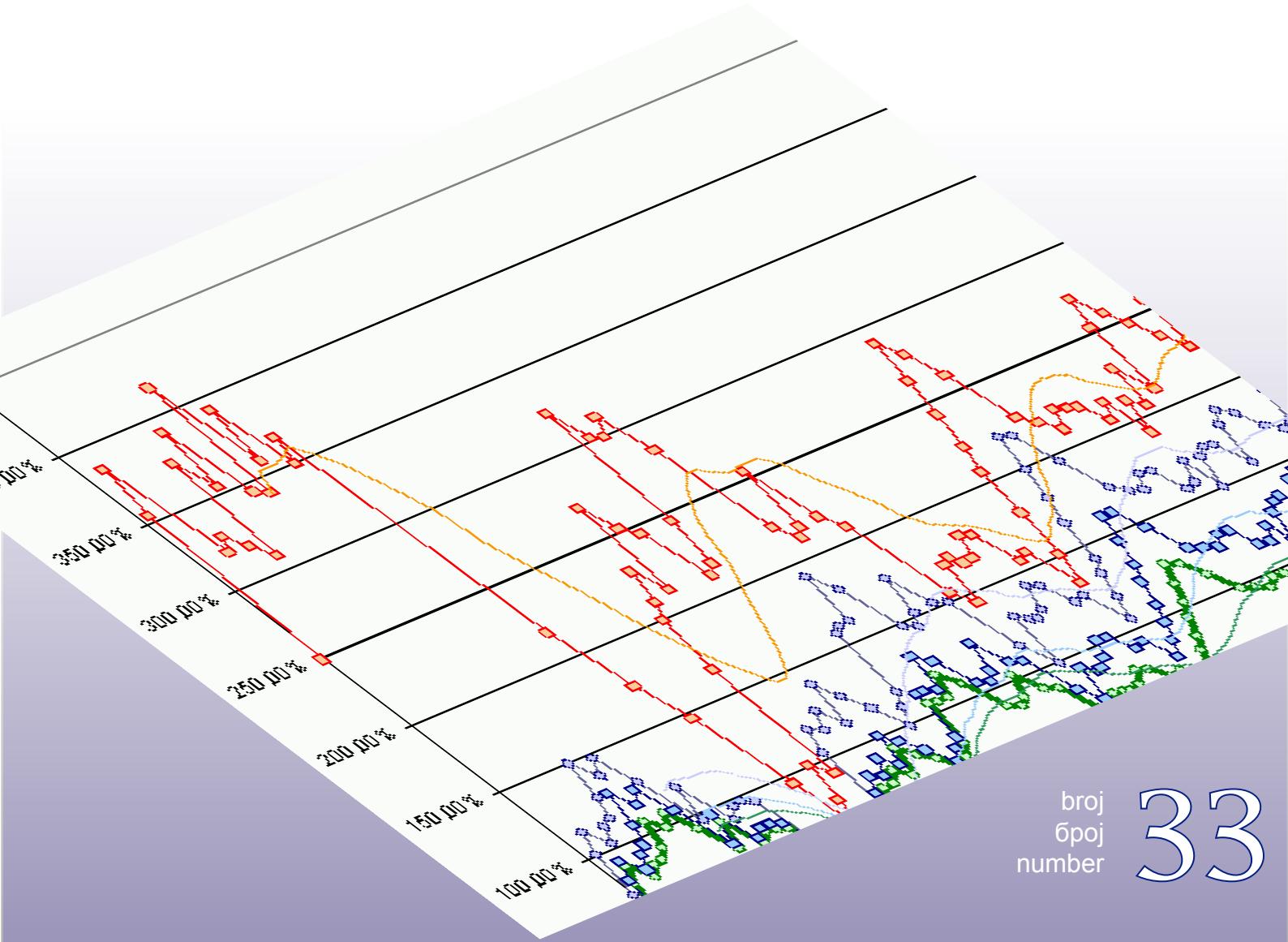

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Biltén

Уз овај број

Једна од главних одлика ПДВ-а јесте његова неутралност на пословање привредних субјеката. Традиционални принцип неутралности пореза налаже да се за исте или сличне производе на тржишту примјењује исти систем опорезивања. Међутим, у пракси, конкретни системи ПДВ-а одступају, у већој или мањој мјери, од теоретског модела, што има за последицу нарушување неутралности опорезивања ПДВ-ом и тржишну дискриминацију одређене групације компанија. Као последица девијација на тржишту пословне одлуке компанија се темеље на пореским погодностима, а не на ефикасној алокацији капитала. У прошлом броју билтена објаснили смо негативне ефекте увођења диференцираних стопа ПДВ-а на економски положај субјеката на тржишту. У овом броју анализираћемо остале сегменте система ПДВ-а који стварају простор за неравноправну конкуренцију компанија. Осим диференцираних стопа изворе неравноправне конкуренције налазимо у систему ослобађања од ПДВ-а, постојању прага за опорезивање, у правном оквиру система ПДВ-а и самом концепту интерног тржишта ЕУ. Због опредељења БиХ за европски пут и снажне економске повезаности БиХ и ЕУ потребно је сагледати све напоре ЕУ за елиминацијом фискалних баријера у правцу јачања конкурентности компанија, те хармонизовати прописе о ПДВ у БиХ и праксу са европским стандардима.

Ефикасно фискално управљање захтијева и примјену међународних стандарда и методологије за утврђивање фискалног биланса. Ово је пријеко потребно за функционисање Фискалног савјета у сложеној структури власти БиХ. Фискални савјет треба да дефинише консолидоване фискалне циљеве, прати њихово извршење, прописује фискална правила и санкције за кршење правила и задатих циљева. У овом броју дајемо преглед методологија за утврђивање фискалног биланса, фокусирајући се на методе финансирања фискалног дефицита, са освртом на стање у БиХ.

Објављујемо и редовиту анализу наплате индиректних пореза у фебруару 2008.г., као и прилог о измјенама Закона о доприносима у Федерацији БиХ.

mr.sc. Динка Антић
шеф Одјељења – супервизор

Садржај:

Наплата индиректних пореза: фебруар 2008.г.	2
Баријере у систему ПДВ-а и тржишна конкурентност	4
Концепти владиног биланса и њихов утицај на одрживост фискалне политike	8
Нови прописи: Измјене Закона о доприносима у ФБиХ	13
Консолидовани извјештаји БиХ, ентитети, ЈР - 2007 година	15
Консолидовани извјештаји: БиХ, ентитети, Брчко Дистрикт, кантони - 2007 година	17
Консолидовани извјештаји: кантони - 2007	18

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
превод : Един Смаилхоцић, Пројекат подршке ЕУ фискалној политици у БиХ

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

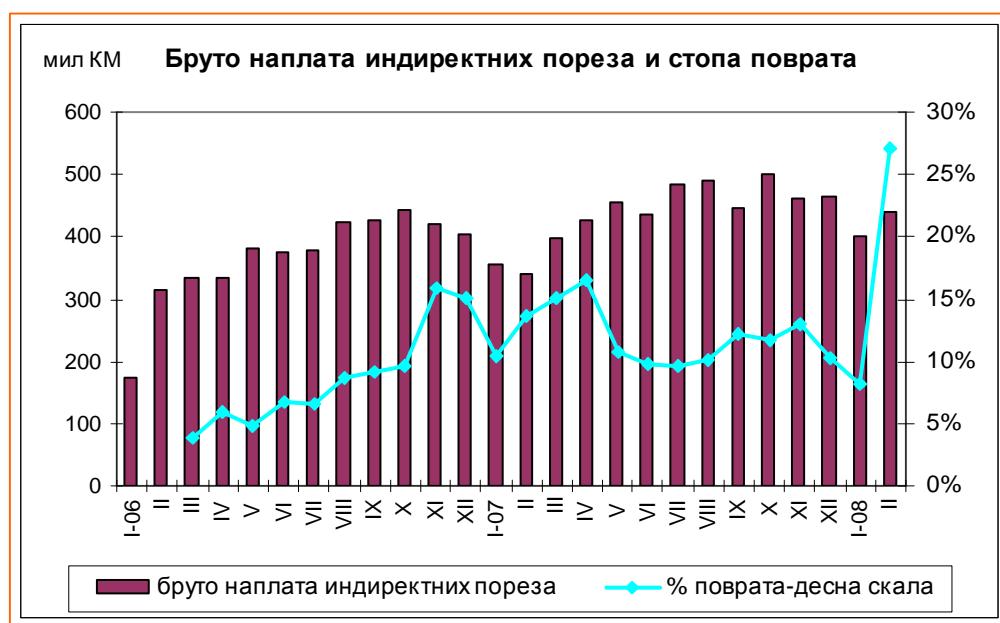
Наплата индиректних пореза – фебруар 2008.године

(припремила: mr.sc. Динка Антић)

У фебруару 2008.године Управа за индиректно опорезивање је наплатила нето прихода од индиректних пореза у износу од 321,51 мил КМ¹, по одбитку поврата ПДВ-а и поврата осталих индиректних пореза. Нето наплата индиректних пореза у односу на фебруар 2007.године већа је за 8,96%, док је, посматрано у односу на јануар 2008.г., наплаћено мање индиректних пореза за 13%.

У анализи наплате у јануару 2008.г. навели смо да показатеље наплате у том мјесецу треба анализирати у свјетлу дјеловања два фактора: енормног раста увоза и нереално ниских поврата. Ниски поврати били су резултат примјене стопе од 10% издвајања у резерве на јединственом рачуну УИО, која се показала недовољном за благовремено сервисирање обавеза према обvezницима.

У фебруару је настављен тренд раста увоза. У односу на фебруар 2007.г. увоз је био већи за 33,7%. Пораст увоза је снажно дјеловао на пораст бруто прихода на увоз који се обрачунавају *ad valorem* (царина, ПДВ). Други фактор који је утицао на нето наплату у фебруару су поврати индиректних пореза. На темељу нове одлуке Управног одбора УИО² омогућено је додатно издвајање у резерве. Због кашњења у исплати поврата, у висини мјесечног поврата, уз текуће доспјеле обавезе за поврат, у фебруару је исплаћено чак 118,64 мил КМ поврата индиректних пореза. Тиме су издвајања за поврат у фебруару износила 27% бруто наплате индиректних пореза (Графикон 1). То је знатно изнад просјечне стопе поврата у 2006.г., која је износила 8,85%, односно 11,83% у 2007.г. Наравно, треба имати у виду да је стопа поврата у 2007.г. потзијењена због недовољног издвајања у резерве³.

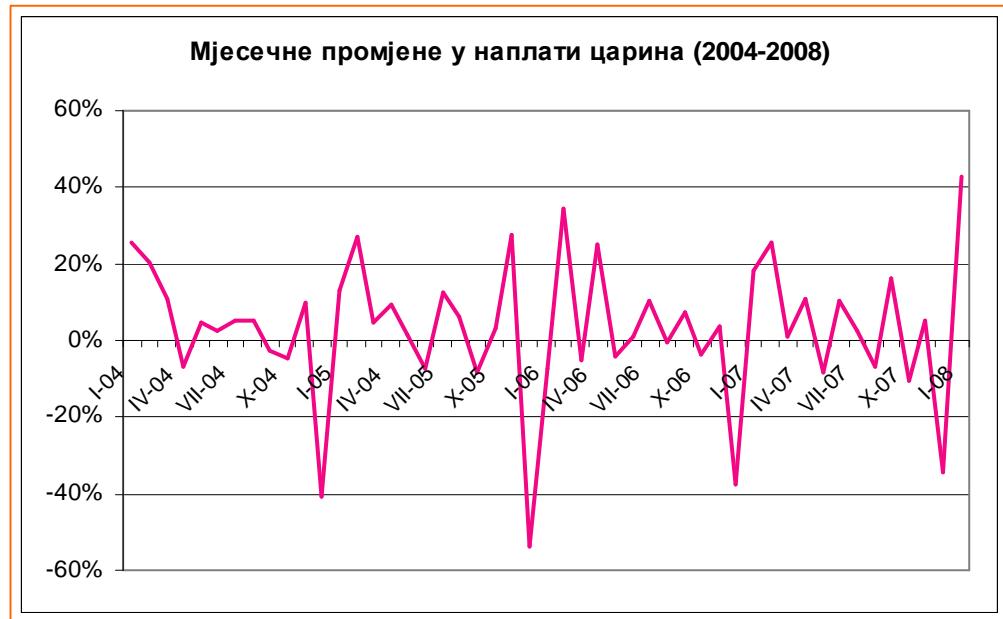
Графикон 1

¹ У истом периоду УИО је наплатила и додатних 5,544 мил КМ индиректних пореза који су на дан 31.1.2008., након компилације модула ИТ система УИО (уплата на јединствени рачун и модула царина, акциза и ПДВ-а) остали неусклађени.

² Према новој одлуци УИО треба да осигура благовремену исплату поврата у складу са законским роковима, с тим да дневно издвајање у резерве износи минимално 10% од прилива.

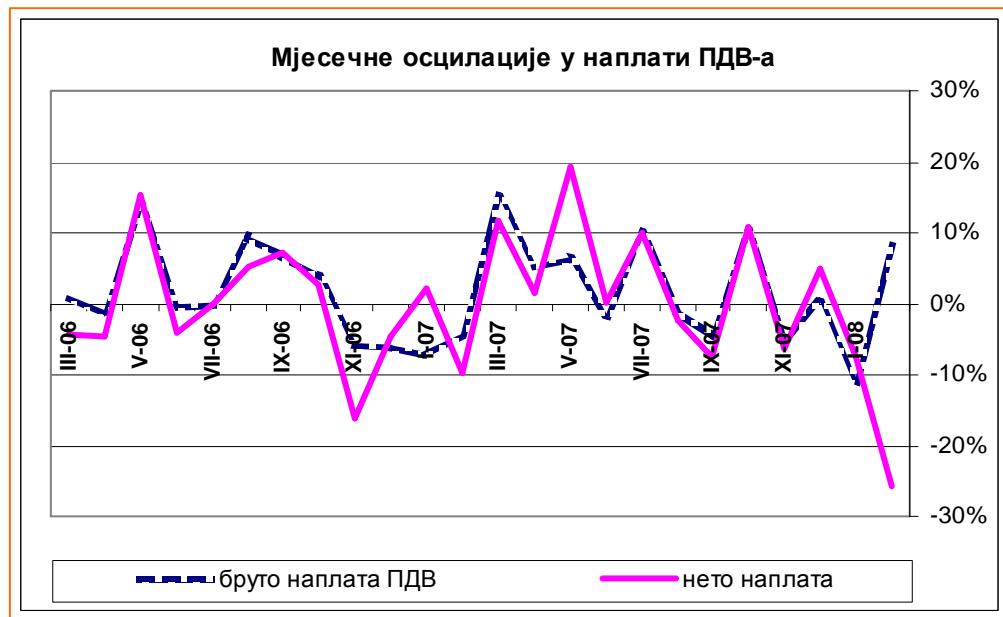
³ Процењујује се да је стварна стопа поврата у 2007.г. требала износити око 12,6%.

У односу на прошли мјесец забиљежен је велики раст код прихода од царина 42,65% у односу на фебруар 2007.г. забиљежен је раст прихода од царине од чак 40,20% (Графикон 2).

Графикон 2

Приходи од акцизе су већи за 12,72% у односу на фебруар 2007.г. Међутим, у односу на прошли мјесец је забиљежен пад у наплати акцизе од 4,36%. Насупрот томе, приходи од путарине су били за 14,17% већи у фебруару него у јануару 2008. Исплата редовних и заосталих обавеза за поврат ПДВ-а значајно су се одразиле на нето наплату ПДВ-а у фебруару 2008.г. Иако је бруто наплата ПДВ-а порасла за 8% у односу на јануар (или 32% у односу на исти мјесец 2007.г.) нето наплата ПДВ-а је због исплате поврата је за 25,67% била нижа него у јануару 2008.г., односно на истом нивоу као нето наплата у фебруару 2007.г. (Графикон 3). На сљедећем графикону се може уочити ефекат исплате текућих и заосталих поврата на нето наплату ПДВ-а у фебруару 2008.

Графикон 3

Баријере у систему ПДВ-а и тржишна конкурентност

(пише: mr.sc. Динка Антић)

Неутралност система ПДВ-а – теорија и реалност

Традиционални принцип неутралности пореза налаже да се за исте или сличне производе на тржишту примјењује исти систем опорезивања. На тај начин пословне одлуке компанија су мотивисане економским разлогима, а не пореским погодностима. Једна од главних одлика ПДВ-а јесте његова неутралност на пословање привредних субјеката. У систему ПДВ-а неутралност се остварује примјеном кредитне методе, која подразумијева ланчани механизам остварења права на одбитак улазног ПДВ-а из набавки. Улазни ПДВ није елемент цијене коштања и не утиче на економски положај обvezника, нити на његов положај на тржишту. Неутралност система ПДВ-а на конкурентност компанија у међународним трансакцијама осигурана је и примјеном начела одредишта (*destination principle*), које подразумијева опорезивање извоза нултом стопом, а промета у земљи и увоза истом стопом ПДВ-а. Примјеном начела одредишта омогућен је исти порески третман за домаће и увезене производе на домаћем тржишту, док је онемогућен извоз домаћег пореза. То није био случај у систему пореза на промет, који је омогућавао извоз домаћег пореза скривеног у цијени извозног производа. Међутим, у пракси, конкретни системи ПДВ-а одступају, у већој или мањој мјери, од теоретског модела, што има за последицу нарушавање неутралности опорезивања ПДВ-ом и тржишну дискриминацију одређене групације компанија.

Извори нарушавања конкурентности

Изворе неравноправне конкуренције можемо посматрати са стајалишта ефекта система ПДВ-а на положај обvezника на домаћем и на положај обvezника на међународном тржишту. Код анализе ефекта домаћег система ПДВ-а анализира се положај домаћих компанија, групација или сектора у односу на увознике и друге домаће компаније, док је код анализе положаја домаћих обvezника на светском тржишту потребно компарирати карактеристике система ПДВ-а у земљи и карактеристике система ПДВ-а у трећим земљама.

Неутралност ПДВ-а на економски положај обvezника може бити нарушена на неколико начина: карактеристикама општег система ПДВ-а у конкретној земљи, додатним законским одредбама којима се одређене групација обvezника ставља у повољнији или неповољнији положај у односу на друге обvezнике или пореским преварама и утаяма.

1) неравноправност унутар реалних модела система ПДВ-а

Идеални систем ПДВ-а подразумијева да постоји само једна стопа, да нема прага за регистрацију, да нема ослобађања и прекида ПДВ ланца (тј. сви у прометном ланцу су обvezници ПДВ-а). У свим земљама где је ПДВ у примјени постоје ослобађања у одређеним дјелатностима, у великом броју земаља постоји праг за регистрацију за ПДВ-а, а врло мало је земаља са једном стопом ПДВ-а.

i. диференциране стопе

Како смо закључили у студији о политици стопа ПДВ-а у ЕУ (у прошлом броју Билтена) примјена диференцираних стопа ПДВ-а може одређену групацију обvezника да стави у повољнији положај на тржишту (у виду низких продајних цијена) у односу на компаније које производе сличне производе-супституте (нпр. сурогате) или пружају сличне услуге, а чија добра или услуге нису под повлаштеним режимом.

ii. ослобађања

Ослобађања одређених добара и услуга узрокује прекиде у ПДВ ланцу промета и појаву тзв. каскадног ефекта, који је карактеристика и уједно велика негативност система пореза на промет. Прекид у ПДВ ланцу доводи до двоструког опорезивања у наредној фази ланца промета. Наиме, поред крајње потрошње опорезује се и ПДВ скривен у набавкама од добављача који није обvezник. На тај начин, производи и услуге обvezника у наредним фазама су скупљи него да су сви у ланцу промета били обvezници ПДВ-а. Ефекат ослобађања је нешто ублажен уколико су системи ПДВ-а у различитим земљама међусобно хармонизовани. Уопште, јачина овог ефекта овиси о величини удјела ослобођених сектора у прометном ланцу, док у међународној размјени зависи од степена хармонизације система ПДВ-а у земљама увозници и извозници.

На домаћем тржишту постоји неравноправност између јавних сервиса (нпр. пошта, јавних институција и тијела) и приватног сектора. Одређени број услуга које су стоећима имале јавни карактер данас обављају приватне компаније. Генерална је оцјена да је сегмент правног оквира система ПДВ-а којим су јавне институције ослобођене плаћања ПДВ-а застарио и да више не одговара економској реалности. Задржавање повољнијег, монополског положаја јавних тијела ограничава функционисање тржишта у том сегменту, подрива конкурентност и ефикасну алокацију капитала. Да би опстали у таквом неравноправном односу снага економски оператори су принуђени да проналазе варијанте избјегавања плаћања ПДВ-а. Намјера Европске комисије је да у догледно вријеме понуди рјешење којим ће у исту раван, кад је ријеч о опорезивању ПДВ-ом, довести приватне и јавне субјекте. Комисија је већ представила и приједлог опорезивања свих поштанских услуга, без обзира ко их пружа. Циљ предложених измена јесте да се осигура равноправан положај компанија у том сектору, као и конкурентност компанија које користе поштанске услуге, будући да се ПДВ из набавки јавних поштанских сервиса преваљивао у цијене поштанских услуга. Предложене измене требале би довести до смањења цијена свих компанија које користе поштанске услуге.

iii. праг за регистрацију

Постојање прага за регистрацију двојако дјелује на конкурентност на тржишту. То зависи од врсте дјелатности и пословне повезаности „мале“ фирме која није обvezник ПДВ-а са другим обveznicima ПДВ-а. Повољнији положај на тржишту задобиће мале фирме које немају пуно набавки од обveznika ПДВ-а и које продају своје производе у крајњој потрошњи. Остале веће компаније из исте бранше не требају се бојати повољнијег положаја малих фирм, него требају користити економију обима и величине. Мале фирме увијек могу наћи тржиште (тзв. тржишне нише) „под кишобраном“ великих, за које „велики“ нису заинтересовани јер не могу користити економију обима. Неповољнији положај ће имати мале фирме које се налазе у прометном ланцу између обveznika ПДВ-а, будући да ПДВ-е из набавки постаје трошак пословања. У таквој неповољној ситуацији може опстати само мала фирма која производи специфична добра или услуге, а које купац-обveznik ПДВ-а не може под повољнијим условима набавити од других обveznika. У начелу, јачина ефекта прага за регистрацију на конкурентност компанија у земљи и ван ње зависи од величине удјела малих фирм у промету обveznika ПДВ-а, а у међународној размјени зависи и од степена хармонизације система ПДВ-а у земљама увозници и извозници.

2) неравноправност унутар правних оквира система ПДВ-а

Поред утицаја основних компоненти система ПДВ-а неравноправан третман обveznika може да извире из закона. Врло често се посебним шемама или аранжманима намећу додатне обавезе компанијама, које производе и додатне трошкове.

Како примјер може се узети посебна шема у грађевинарству у БиХ где су и купац и продавац солидарно и појединачно одговорни за ПДВ-е обвезу. Премда се обвеза преноси на купца услуге (извођача радова) и кооперанти (продавци) морају планирати финансијска средства у случају да купац не измири обвезу. Тиме финансијско планирање и управљање готовинским током код кооперанта постаје доста несигурно и неизвјесно, јер се мора увијек рачунати са ризиком неиспуњења обавеза од стране извођача радова. Овај ризик је већи код коопераната који послују са већим бројем извођача радова. Посебна шема намеће додатне административне трошкове компанијама-кооперантима који треба да успоставе прецизну књиговодствену евиденцију која ће им омогућити увид у испуњење обавеза од стране извођача радова. Посебна шема одлаже и дјеловање основне полуге неутралности ПДВ – ланчани одбитак улазног ПДВ-а, будући да се остварење права на одбитак повезује са уплатом ПДВ-а. Истовјетан аранжман је предвиђен и за увознике, који морају прво платити ПДВ-е обрачунат на увоз, да би га могли потом одбити од обавезе за ПДВ⁴.

Суспензија поврата ПДВ-а обvezницима који нису претежни извозници у првој години увођења ПДВ у БиХ такођер је примјер законске неравноправности обvezника који могу пословати у истој грани, с тим да је компанија која претежно послује на домаћем тржишту дискриминисана у односу на извозника. Ова одредба је великој мјери утицала и на положај на тржишту, будући да су обvezници ангажовали финансијска средства да би *de facto* кредитирали државу. Суспензија поврата компанијама које нису извозници дестимулативно је дјеловала на нова улагања у земљи, успоравајући инвестирање и отварање нових компанија. Такођер, суспензијом поврата биле су погођене процесна индустрија и сезонско пословање, где постоје дужа раздобља улагања.

Сви наведени примјери законске неравноправности обvezника утичу на пословање компанија, понајвише у сегменту одржавања ликвидности. У условима високих камата на позајмице у БиХ и опште неликвидности додатно задуживање, да би се унапријед измириле обvezе према држави, утиче и на економски положај обvezника, повећањем расхода, смањењем добити или смањењем економских активности, и на губљење добављача или тржишта у случају озбиљније неликвидности.

На нивоу ЕУ велику пажњу прије неколико година је изазвала дебата о конкурентности испоручилаца електронских услуга, која је довела до недавне промјене општег принципа опорезивања услуга у ЕУ. У међународној размјени ЕУ и остатка свијета велики број услуга је опорезован у ЕУ према сједишту испоручиоца услуга (досадашње опште правило). Примјеном тога правила велики дио промета у размјени остатка свијета са ЕУ је остајао неопорезован ПДВ-ом у ЕУ или је био двоструко опорезован, и у ЕУ и у трећим земљама. Оваква ситуација је доводила у неравноправан положај ЕУ компаније и на домаћем и на страном тржишту. Недавном измјеном правног оквира система ПДВ у ЕУ (Директива 2006/112/ЕС) од 1.1.2010. опште правило опорезивања услуга у ЕУ ће постати правило опорезивања према сједишту приматеља услуге (купца).

3) пореске преваре

Битна предност система пореза на додану вриједност у односу на опорезивање порезом на промет је та да је систем ПДВ-а самоконтролијући систем опорезивања. У интересу сваког обvezника ПДВ-а је да од добављача прими исправну фактуру на којој ће улазни ПДВ-е бити исправно исказан, будући да исправан рачун од добављача представља правни темељ за поврат улазног пореза.

⁴ Сличан услов постоји и код посебне шеме за дужнике, где постоји обвеза купца да умјесто добављача дужника уплати ПДВ-е. Међутим, нема индикација да се ова шема користи у пракси од стране УИО.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Факс:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Друга важна особина система ПДВ-а, која овом систему даје предност у односу на систем пореза на промет у смислу контроле, обима превара и укупно наплаћених прихода од ПДВ-а, јесте то да је ПДВ-е вишефазни порез који се обрачунава и плаћа у свакој фази промета, од производње, односно увоза, до крајње потрошње. Чињеница да се ПДВ-е плаћа у свакој фази смањује обим и висину превара. У систему пореза на промет може се утајити цјелокупни износ пореза, док у систему ПДВ-а износ утајеног пореза је мањи јер се плаћа дио по дио у свакој фази.

Систем ПДВ, и поред низа предности, није имун на преваре. Преваре у систему ПДВ-а су врло често подстакнуте и од самих држава које различитим мјерама дерогирају систем ПДВ-а или у државама које немају јединствана и конзистентна правила опорезивања ПДВ-а, те је поступак опорезивања подложен субјективности. У ЕУ, ширењем тржишта и укидањем граница, ПДВ-е преваре су постале индустрија. Досегле су огромне размјере и постале пријетња исправном функционисању тржишта, конкурентности компанија и ефикасној алокацији капитала⁵. Регуларне компаније губе тржишта, јер нису у могућности да одговоре на нелојалну конкуренцију која је резултат утаје или изbjегавања плаћања ПДВ-а. За успешну борбу за очување тржишта, као регулатора алокације капитала, и равноправну утакмицу свих економских оператора потребно је сагледати постојеће пропусте у системима ПДВ-а које доводе до превара и неконкурентности компанија.

Имајући у виду фазе кроз која пролазе добра највећи износ ПДВ-а може се очекивати у фази увоза или у фази крајње потрошње, када је пореска основица највиша. То су уједно фазе прометног ланца где је ризик превара највећи.

Због разлика између ова два система опорезивања и модалитети превара и утаже пореза су различити. У систему пореза на промет пореске утаже су се јављале у фази крајње потрошње када је посљедња компанија-обvezник у ланцу била фiktivna фирма. У условима примјене ПДВ-а компаније које нису у систему улазни ПДВ-е не могу потраживати, већ њиме терете залихе материјала и производа, што на крају поскупљује готови производ или уз задржавање конкурентне цијене утиче на смањење добити или марже. Стoga, да би компаније користиле поврат улазног пореза оне морају ући у систем ПДВ-а. Онда када постану обveznici ПДВ-а настојаће пословати само са компанијама које су такођер обveznici да би од њих добиле рачун за набавке на којима ће бити исправно исказан улазни ПДВ-а.

Постоје два основна начина на који се могу утажити порез у систему ПДВ-а:

- “нелегални” – ван система ПДВ-а, или
- “легални” – у систему ПДВ-а.

“Нелегални” начин утаже ПДВ-а и осталих обвеза према држави третира се сегментом тзв. сиве економије. Нелегални начин утаже назива се пореска евазија. Подразумијева пословање изван система, иако компанија задовољава услове за регистрацију за ПДВ. Може да обухвата комплетан прометни ланац – кријумчарење робе од самог увоза у земљу до крајње потрошње, или одређени сегмент уколико је компанији повољније да буде изван система ПДВ-а. Процењује се да сива економија чини до 12% БДП у неким чланицама ЕУ, док у БиХ процјене иду око 30-40% БДП.

“Легални” начин утаже ПДВ-а одвија се у систему, где обveznici на различите начине покушавају да изbjегну плаћање ПДВ-а или оштећују буџет тражећи поврат на који немају право. Легални начин утаже назива се изbjегавање плаћања пореза.

Пореске преваре, поред сужавања пореске базе и пореске евазије, озбиљно угрожавају функционисање јединственог тржишта. Паралелно са регуларним током добара и услуга

⁵ према подацима Европске комисије годишње преваре у систему ПДВ-а узму прихода у висини од 2-2,5% БДП ЕУ

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Факс:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

егзистира и црно тржиште. Корист од пореских утаја, у виду утајеног ПДВ-а, дијели се између продавца и купца, на начин да је продајна цијена за купце нешто нижа него у регуларним продајама са ПДВ-ом, наравно не за износ цјелокупног утајеног ПДВ-а, док је добит (маржа) продавца већа него добит регуларних обvezника. Црно тржиште добара и услуга повлачи и црно тржиште рада, што повратно негативно утиче на пуњење социјалних фондова и исплате категоријама које се финансирају из њих. На крају, регуларни порески обvezници и крајњи потрошачи који набављају од њих сносе цјелокупан порески терет у држави, који би био далеко мањи да нема пореских превара.

Црно тржиште и пореске преваре искривљују дјеловање тржишта. Цијене се не формирају дјеловањем понуде и тражње на тржишту, а инвеститори не добијају праве сигнале са тржишта које су гране или производи најпрофитабилнији за улагање. Огромне преваре дерогирају и квалитет и обухватност статистике робне размјене и статистике уопште, чиме смањују поузданост макроекономских анализа и пројекција.

Закључак

Активности ЕУ на јачању конкурентности компанија уклањањем фискалних баријера дио су стратегије из Лисабона 2000. Оне подразумијевају спровођење неколико група мјера:

- i. уклањање девијација постојећег система ПДВ-а у ЕУ
- ii. побољшање постојећег система ПДВ-а у ЕУ
- iii. увођење нових елемената система ПДВ-а
- iv. модернизација администрирања ПДВ-ом.

БиХ мора да константно да прилагођава Закон о ПДВ-у правном оквиру у ЕУ, да унапређује систем борбе против ПДВ превара и да се укључује међународну платформу борбе. Разлози за то су следећи:

- i. избор европског пута намеће константно усклађивање домаћих прописа са европским стандардима,
- ii. одступања националног система ПДВ-а у односу на европски може довести до појаве неопорезивања одређених трансакција у БиХ или двоструког опорезивања, што негативно утиче на иноземне инвестиције у БиХ, конкурентност домаћих компанија, а што има реперкусије и на макроекономски, фискални и социјални систем у БиХ,
- iii. усклађивање са европским стандардима опорезивања промета унутар сложених компаније доприноси јачању јединственог тржишта БиХ и унутрашњој интеграцији и консолидацији, чиме се ствара пропулзивнији привредни амбијент за нове инвестиције и улазак великих компанија и финансијских корпорација.

Концепти владиног биланса и њихов утицај на одрживост фискалне политike

(припремила: Александра Регоје, макроекономиста)

Једна од кључних тема у економији је одрживост јавног дуга, односно оцјена нивоа дуга пожељног за економију. Јавни дуг представља акумулирани износ средстава који је држава позајмила да би финансирала прошле дефиците, односно збир свих претходних дефицита. При томе, дефицит чини вишак расхода над приходима у одређеном временском периоду. Посуђивање из иностранства може дати подстицај економском развоју земље, кроз финансирање продуктивних инвестиција. Са друге стране, уколико влада акумулира дуг који није у стању да сервисира, дужничка криза може имати огромне економске и социјалне последице.

Како би ушли у трећу фазу Економске и монетране уније и увеле евру земље чланице ЕУ морају задовољити критерије конвергенције или критерије из Мастрихта. Према наведеним

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

критеријума буџетски дефицит мора бити мањи од 3% БДП-а а национални дуг мањи од 60% БДП-а.

Обзиром да Уговор о оснивање Европске заједнице (Уговор) регулише једино критерије за усвајање јединствене валуте, али не и буџетске политике након увођења евра, земље чланице су усвојиле Пакт за стабилност и раст чији је циљ пролонгирање принципа из Уговора. Циљ Пакта је спречавање прекомјерног буџетског дефицита и обезбеђење чврсте политике управљања јавним финансијама у еуро зони, односно спречавање ситуације у којој лоша буџетска политика неке од чланица нарушава економску стабилност еуро зоне.⁶

Мјере фискалног биланса⁷

Уколико посматрамо државне операције готивинским током (*cash flow*), укупна примања су увијек једнака укупним плаћањима, па су у том погледу владине фискалне операције увијек избалансиране. Свакако је у аналитичке сврхе потребно посматрати владине операције на другачији начин. Према конвенционалном ГФС концепту фискални салдо се дефинише као збир прихода и грантова умањен за расходе и нето позајмљивање.⁸ Наведене ставке се налазе „изнад линије“. „Испод линије“ је финансирање, које се дефинише као:

Финансирање = Позајмљивање – амортизација дуга – нето добит од држања готовине

Мада је конвенционална ГФС-ова мјера укупног салда широко распрострањена, не постоји јединствена или најбоља мјера фискалног биланса. Постоје бројни други концепти фискалног биланса. Алтернативне дефиниције буџетског дефицита су од изузетног значаја за мјерење ефекта фискалне политике.

- **Захтјеви задуживања јавног сектора** је конвенционални концепт фискалног биланса дефинисан за читав јавни сектор. Он је најобухватнија мјера фискалног биланса и односи се на нето захтјеве за задуживањем читавог јавног сектора.
- **Текући фискални биланс** представља разлику текућих прихода и текућих расхода. Често се користи за израчунавање владине штедње и рачунање владиног доприноса укупној штедњији економије. Концепт се базира на разграничењу текућих и капиталних прихода и расхода. Капитални расходи подразумијевају капиталне трансфере и трошкове набавке средстава која се ангажују више од једне године у производном процесу, а сви остали расходи спадају у текуће.
- **Примарни или некаматни биланс** искључује трошкове камата из обрачуна конвенционалног укупног биланса, и као такав мјери ефекте текуће фискалне политике. Будући да показује како мјере текуће владине политике утичу на јавно задуживање примарни биланс представља веома важан индикатор одрживости дефицита.
- **Оперативни биланс** представља разлику конвенционалног биланса и инфлаторног дијела трошкова камата. Може се дефинисати и као збир примарног биланса и реалне компоненте трошкова камата. Инфлација смањује реалну вриједност неизмиреног дуга, мада се кредитори обештете кроз веће номиналне каматне стопе. Ова компензација представља поврат капитала а не поврат на капитал, и уколико се овај

⁶ Europa, Summaries of legislation

⁷ Joint Vienna Institute/ IMF, Course on Financial Programming and Policies, Vienna 2008, Volume I

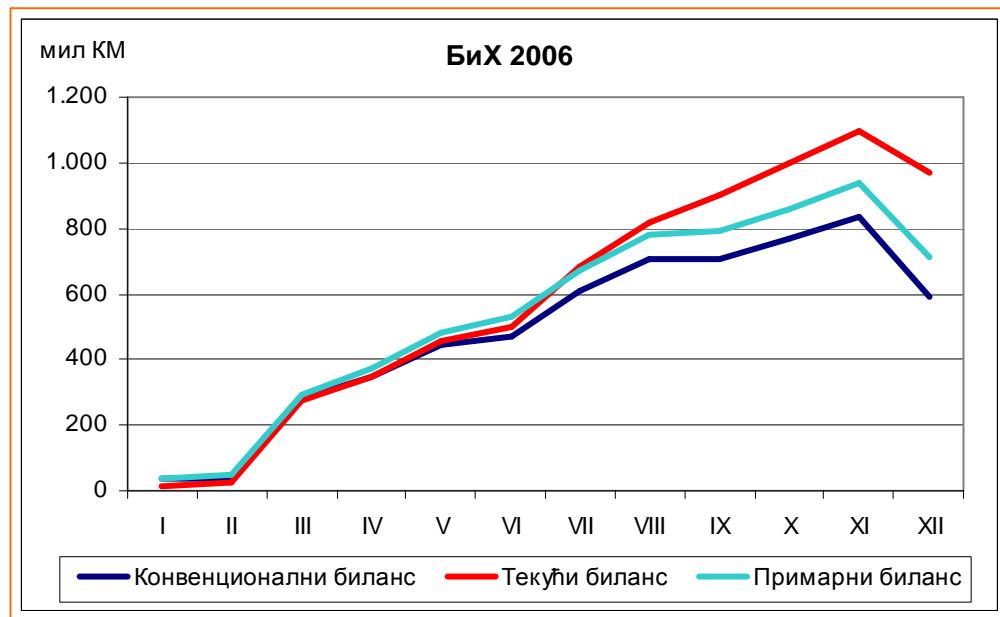
⁸ Нето позајмљивање (позајмљивање минус отплата) односи се на владино позајмљивање чији је циљ вођење економске политике, а не управљање ликвидношћу. Примјери су субвенциониране позајмице фармерима, студентима или малим предузетицима.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

износ не одузме од износа плаћених камата „изнад линије“, дефицит ће према овом концепту бити погрешно исказан. Овај концепт посебно важан за земље са високом стопом инфлације и великим износом јавног дуга, јер мјери утицај фискалне политike у датом периоду на реални салдо дуга.

Поред наведених, постоје и бројне друге дефиниције фискалног биланса као што су: укупни биланс без грантова, инострани биланс, домаћи биланс, циклично неутрални биланс, циклично прилагођен биланс, биланс пуне запослености итд. Избор одговарајућег показатеља зависи од сврхе фискалне анализе.

Графикон 4 приказује кретање фискалних салда у Босни и Херцеговини у 2006. години (кумулативни подаци). Разлика између примарног и конвенционалног биланса односи се на трошкове камата.⁹ Текући биланс мјери владину штедњу, а његов виши ниво у односу на конвенционални указује да су инвестициони расходи финансиирани дијелом из текућих прихода.

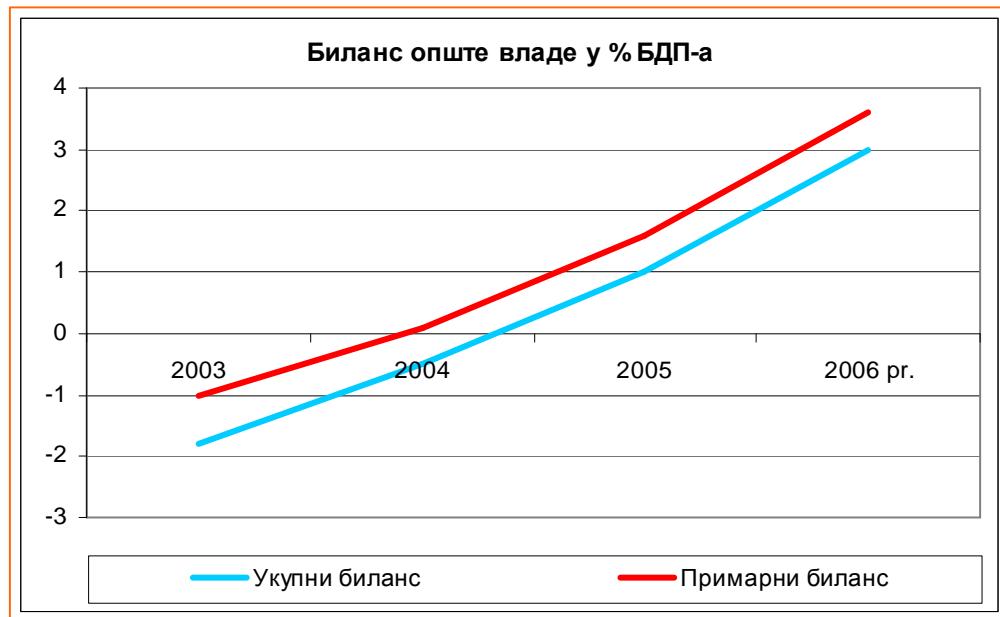
Графикон 4

Извор: ОМА кумулативни подаци (не укључују локалне нивое власти нити ванбуџетске фондове).

Фискални биланси у Босни и Херцеговини показују позитиван тренд. Приходи су расли брже од расхода, те је могуће запазити континуирано побољшање фискалне дисциплине у последњих неколико година (Графикон 5).

⁹ При рачунању примарног биланса од расхода су одузети трошкови камата. Концептуално би требало одузети нето плаћања камата од стране владе (плаћања по основу камата умањена за примљене камате)

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Графикон 5

Извор: ММФ национални извештај 07/268, Јули 2007

У вријеме писања члánка, подаци о извршењу буџета за 2007. годину још нису доступни за све нивое власти. Извршење буџета за период И-ХИ сугерише следеће закључке:

- i. да се и за 2007.г. очекује остварење позитивног фискалног резултата,
- ii. да је вођена одговорна фискална политика.

Међутим, анализу фискалног биланса у БиХ потребно је ставити и у контекст макроекономских кретања и специфичних фактора који се односе на БиХ. У том смислу потребно је процијенити утицај дефицита међународно финансијираних пројекта, процјену ефеката створених обавеза које ће утицати на фискални биланс у будућности, утицај макроекономских кретања (екстерних фактора) и економских кретања у БиХ на укупан фискални биланс и др.

Графикон 6

Извор: ОМА (не укључује локалне нивое власти нити ванбуџетске фондове)

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Финансирање дефицита

Макроекономски утицај дефицита углавном зависи од начина његовог финансирања. Постоје сљедећи начини финансирања дефицита:

- посуђивање од централне банке или монетизација дефицита,
- посуђивање од остатка банкарског система,
- посуђивање од домаћег небанкарског система и
- посуђивање у иностранству или црпљење девизних резерви.

Сваки од ових облика финансирања у некој мјери доводи до макроекономских дебаланса. Прекомјерно посуђивање од комерцијалних банака доводи до повећања каматних стопа и ефекта истискивања приватне потрошње (тзв. „*crowding out*“ ефекта). Прекомјерно задуживање у иностранству води проблемима сервисирања вањског дуга. Домаће небанкарско финансирање дефицита омогућава влади да финансира дефицит без пораста монетарне основе или задуживања у иностранству, па се сматра ефикасним начином финансирања дефицита без узроковања инфлације или екстерне кризе. Треба имати у виду да и небанкарско финансирање дефицита носи ризике раста каматних стопа.

Посуђивање од централне банке (монетизација дефицита) односи се на креирање примарног новца. Емисиона добит (*seigniorage*) настаје када држава користи новокреирани новац за покриће дефицита. Штампање новца на нивоу који прелази тражњу при датом нивоу цијена доводи до инфлације. У многим транзиционим економијама штампање новца је уобичајен начин финансирања дефицита, и примарни узрок инфлације. Ако јавни дуг није индексиран, раст инфлације смањује реалну вриједност дуга. Уговором из Мастрихта експлицитно је предвиђена независност централних банака, кредитирање владе забрањено, а цјеновна стабилност дефинисана као примарни циљ централних банака.

Монетарна политика у Босни и Херцеговини заснована је на аранжману валутног одбора који ограничава монетарне власти да финансирају дефицит буџета. Монетарна пасива ЦББиХ не смије бити већа од њене девизне активе. Емисија и повлачење новца из оптицаја врши се једноставном замјеном стране валуте за домаћу и обратно, по фиксно утврђеном курсу.

Занимљиво је да је финансирање влада задуживањем хармонизовано у цијелој БиХ и прије званичне успоставе Фискалног савјета БиХ. Елементи државног и ентитетских закона су скоро истовјетни, осим што су вршена одређена прилагођавања сходно структури нивоа власти.

- Према државном Закону о дугу, задуживањима и гаранцијама износ сервисирања дугорочног дуга који доспијева у било којој наредној години не може прећи 18% редовних прихода остварених у претходној фискалној години. Ограничење износа државног дуга од 18% постављено је за период од три године од дана ступања на снагу закона, а подложно је годишњим анализама.
- Према Закону о задуживању дугу и гаранцијама Републике Српске, износ за сервисирање дугорочног дуга Републике и општина који доспијева у наредној години такође је одређен на нивоу 18% њихових редовних прихода остварених у претходној фискалној години.
- Према Закону о дугу, задуживању и јамствима Федерације БиХ, износ за сервисирање дуга наредне године Федерације ограничен на нивоу 18% прошлогодишњих консолидованих прихода (ФБиХ и кантона). Унутар овог лимита, максимални износ сервисирања дуга кантона који доспијева у наредној години износи 10% њихових прихода остварених у претходној години. Градови и општине могу се дугорочно задужити уколико у вријеме одобрења задужења износ сервисирања дуга који доспијева у свакој наредној години, укључујући и сервисирање за предложено ново

задужење и све зајмове за које су издате гаранције града и општине, не прелази 10% прихода остварених у претходној фискалној години.

Обавјештење:

На захтјев Мисије Свјетске банке у БиХ Одјељење за макроекономску анализу је измијенило обрасце за извјештавање свих нивоа управе у БиХ. Измјене се односе на:

1. **евидентирање трошкова материјала** и услуга у засебним пољима
2. **евидентирање различитих видова трансфера/грантова појединцима** који укључују следеће категорије корисника:
 - ратни војни инвалиди, породице погинулих бораца, носиоци ратних одликовања
 - цивилне жртве рата
 - нератни инвалиди
 - демобилисани борци
 - носици социјалне помоћи
 - дјечија заштита
 - изbjеглице и расељена лица.

Нови обрасци се могу преузети на Интернет страници www.oma.uino.gov.ba, у одјељку Извјештаји/Упуте за кориснике.

Нови прописи: Измјене Закона о доприносима у ФБиХ

Поред значајних измјена у опорезивању добити и дохотка пореска реформа у Федерацији БиХ укључује и измјене Закона о социјалним доприносима. Измјене и допуне Закона¹⁰ ступиће на снагу истовремено са новим Законом о порезу на доходак, о којем смо писали у прошлом броју Билтена. Основна значајка измјена Закона о доприносима налази се у повезивању овог закона са одредбама новог Закона о дохотку, у погледу дефинисања обvezника доприноса и основице за обрачун доприноса.

Измјенама је прецизирано да је обvezник социјалних доприноса који се плаћају из личних примања и физичко лице – резидент које остварује примитке од обављања самосталне дјелатности и повременог несамосталног рада, у складу са Законом о порезу на доходак. Исто тако, обvezници доприноса на терет послодавца су и физичка лица која се баве пољопривредом као искључивом дјелатношћу, трговци са регистрованом самосталном дјелатношћу и правна или физичка лица која су исплатиоци примитака од обављања других врста самосталне дјелатности и повременог несамосталног рада. Ово значи да се доприноси не плаћају на примања и накнаде из радног односа на које се не плаћа порез на доходак. Измјенама Закона је дефинисан појам плате која представља основицу за обрачун доприноса. Плата подразумијева сваки новчани и други примитак који је опорезив у смислу Закона о порезу на доходак, а који се исплаћује у складу са радним законодавством. Плата се састоји из пореза на доходак, доприноса из основице и износа који се исплаћује запосленiku. Додатно је дефинисана основица за обрачун доприноса за предузетнике, која се добије када се на просјечну плату примијени одговарајући коефицијент. Корективни коефицијент се креће од 0,25 (за ниско акумулацијске дјелатности, традиционалне занате) и 0,35 (за дјелатности пољопривреде и шумарства) до 1,1 (за самосталне дјелатности слободног заниманија). Просјечна плата, коригована коефицијентом 0,25, представља најнижу основицу на коју се могу обрачунати доприноси, а примјењује се само за запослене у рудницима угља, текстиљу, кожној и индустрији обуће. Просјечна плата, коју објављује Федерални завод за статистику, рачуна се као просјечна исплаћена плата по запосленом у ФБиХ у периоду јануар-септембар из претходне године.

¹⁰ Закон о измјенама и допунама Закона о доприносима, Службене новине ФБиХ бр. 14, 24.03.08.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Стопе социјалних доприноса су мало кориговане на ниже и износе како слиједи:

Врста доприноса	Стопе до 31.12.2008	Стопе од 01/01/2009	
Из личних примања и других прихода осигураника			
- пензионо осигурање	17%	17%	
- здравствено осигурање	13%	12,5%	
- осигурање од незапослености	2%	1,5%	
На исплаћена лична примања на терет послодавца			предузетници
- пензионо осигурање	7%	6%	23%
- здравствено осигурање	4%	4%	16,5%
- осигурање од незапослености	0,5%	0,5%	2%

Консолидовани извјештаји

(припремила: Мирела Кадић, помоћник за истраживачки рад)

Табела1. (Консолидовани извјештаји: БиХ, ентитети, ЈР) укључује:

Консолидовани извјештај укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање вањског дуга,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
- приходе буџета Босне и Херцеговине са Јединственог рачуна УИО,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
- приходе и расходе буџета Републике Српске.

Напомена:

Појава дефицита на јединственом рачуну је повезана са прекомјерним издвајањима у резерве у 2006.г. у висини од 10% од бруто прилива. Из тог разлога на рачуну резерви на крају 2006. године је остало око 100 мил КМ средстава, која су кориштена за финансирање поврата у 2007. години.

Табела 2. (Консолидовани извјештаји: БиХ, ентитети, Брчко Дистрикт, кантони) укључује:

1. Консолидовани извјештај укључује:

- приходе и расходе буџета БиХ
- приходе и расходе буџета Брчко Дистрикта
- приходе и расходе буџета РС
- приходе и расходе буџета ФБиХ
- приходе и расходе буџета кантона

2. У извјештају је укључена амортизација вањског дуга

3. Подаци нису у потпуности упоредиви са претходном годином ради издвајања Фонда здравственог осигурања из Владе Брчко дистрикта као самосталне финансијске институције.

Табеле 3, 4, 5, 6 и 7 (Консолидовани извјештаји: кантони)

Консолидовани извјештај укључује:

- Приходе и расходе буџета кантона
- Приходе и расходе буџета припадајућих општина

Напомена:

*Нето позајмљивање=Позајмљивање -примљене отплате датих зајмова

**Нето финансирање = Примљени кредити - отплате кредита

БиХ, ентитети, ЈР - 2007 година

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Q1	Q2	Q3	Q4	Укупно
1	Текући Приходи	348,5	337,5	403,3	393,5	444,2	430,2	569,9	483,5	429,8	489,4	465,9	543,3	1089,3	1267,9	1483,2	1498,6	5338,9
11	Порезни приходи	338,3	318,9	378,0	372,8	425,9	413,2	459,9	458,7	410,4	461,3	422,6	442,5	1035,2	1212,0	1329,0	1326,3	4902,5
111	Индиректни порези (и средства са ЈР)	321,0	296,5	339,4	356,4	407,8	393,9	439,4	441,7	394,3	444,1	402,8	438,7	957,0	1158,1	1275,3	1285,6	4676,0
	ПДВ	202,5	182,6	203,8	207,2	246,8	247,1	272,1	265,8	245,9	272,5	255,0	267,3	588,9	701,2	783,8	794,8	2868,6
	ПДВ на увозе	126,6	144,9	180,5	184,9	197,4	188,8	207,2	207,3	189,9	221,2	206,0	211,0	452,0	571,1	604,3	638,3	2265,7
	ПДВ обавеза према ПДВ пријавама	111,6	82,4	81,4	90,9	96,1	99,1	109,8	107,2	108,9	108,7	106,9	101,6	275,4	286,1	325,9	317,3	1204,7
	ПДВ према аутоматском разрезу од стане УИО	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1		0,1	0,0	0,1	0,0	0,0		0,1	0,1	0,2	0,0	0,5
	ПДВ једнократне уплате	0,2	0,4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,8	0,2	0,2	0,2	1,5
	Остало	0,9	0,9	1,3	1,1	1,2	1,5	1,0	0,5	1,2	0,9	1,1	1,7	3,1	3,8	2,7	3,7	13,4
	Поврат ПДВ	-36,9	-46,1	-59,6	-69,8	-48,0	-42,3	-46,1	-49,2	-54,2	-58,5	-59,1	-47,2	-142,6	-160,2	-149,6	-164,9	-617,2
	Царине	35,2	41,5	52,1	52,9	58,4	53,6	58,7	60,2	56,3	65,6	58,8	62,3	128,9	164,9	175,2	186,7	655,6
	Порез на промет	0,7	1,5	0,8	1,1	0,9	0,7	0,9	1,0	1,1	1,4	1,0	20,4	2,9	2,6	3,0	22,9	31,5
	Акциза	68,3	57,4	68,0	78,8	83,3	76,8	88,4	94,9	73,9	85,0	70,7	73,7	193,7	238,9	257,2	229,4	919,2
	увозни пр.	53,7	47,5	54,2	64,7	65,5	61,3	70,3	75,3	61,9	71,1	57,3	60,9	155,4	191,5	207,5	189,3	743,7
	у земљи	14,6	9,9	13,8	14,1	17,8	15,5	18,1	19,6	12,0	13,9	13,4	12,8	38,3	47,4	49,7	40,1	175,5
	Путарина	13,7	11,9	13,8	16,3	17,0	14,8	18,1	18,8	15,8	17,5	15,2	14,0	39,5	48,1	52,6	46,8	187,0
	Остало	1,0	2,0	1,4	1,1	1,9	1,6	1,4	1,3	1,5	2,4	2,2	1,4	4,4	4,5	4,2	6,0	19,1
	Остали поврати	-0,5	-0,4	-0,5	-1,0	-0,5	-0,7	-0,2	-0,3	-0,2	-0,4	-0,2	-0,4	-1,3	-2,1	-0,7	-0,9	-5,0
112	Директни порези	17,2	22,4	38,6	16,4	18,2	19,3	20,5	17,1	16,2	17,2	19,8	3,8	78,2	53,9	53,7	40,7	226,5
	Порези на доходак и добит	6,2	12,6	27,5	5,3	7,3	8,7	8,6	6,2	6,0	6,1	8,2	13,3	46,3	21,3	20,9	27,6	116,1
	Остали порески приходи	11,0	9,8	11,1	11,1	10,9	10,6	11,8	10,8	10,1	11,1	11,6	-9,5	31,9	32,6	32,8	13,1	110,5
12	Непорезни приходи	10,0	18,4	25,1	20,2	18,1	16,8	109,9	24,5	19,1	27,8	42,9	100,7	53,5	55,1	153,5	171,4	433,6
13	Остали приходи	0,0	0,0	0,1	0,1		0,1	0,0		0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,0	0,2	0,6
14	Донације/грантови	0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,1	0,1	0,3	-0,2	0,0	0,0	0,1	0,2	0,3
15	Трансфери виших нивоа	0,2	0,1	0,1	0,4	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,1	0,5	0,6	0,5	0,4	2,0

		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Q1	Q2	Q3	Q4	Укупно
2	Текући Расходи	256,1	316,7	353,6	376,2	413,7	454,3	447,2	421,6	426,6	471,9	499,0	781,4	926,4	1244,2	1295,4	1752,3	5218,4
21	Текући издаци	34,5	50,2	54,7	54,5	55,6	87,1	42,7	56,4	68,0	78,9	82,1	112,7	139,4	197,2	167,1	273,7	777,4
211	Плате и накнаде	30,4	45,1	46,0	44,4	45,6	75,0	32,5	48,1	50,1	56,0	52,9	72,0	121,5	165,0	130,7	180,9	598,1
212	Издаци за материјал и услуге	4,1	5,1	8,8	10,1	10,0	12,1	10,3	8,3	17,8	22,9	29,2	40,7	17,9	32,2	36,4	92,9	179,3
22	Грантови/Социјални трансфери/Субвенције	14,3	46,3	51,9	53,6	87,5	81,8	77,0	61,2	70,7	75,5	85,0	197,0	112,4	222,8	208,9	357,4	901,6
	Трансфери домаћинствима	10,7	38,0	40,2	40,1	74,6	59,9	59,2	44,4	44,9	47,2	57,1	112,2	88,9	174,6	148,5	216,5	628,5
	Трансфери организацијама/институцијама	0,9	1,8	1,1	4,7	4,1	11,0	8,3	4,5	3,2	8,7	9,3	13,3	3,8	19,9	16,1	31,4	71,2
	Субвенције	2,7	6,5	10,6	8,7	8,8	10,9	9,4	12,3	22,6	19,5	18,6	71,5	19,7	28,4	44,3	109,6	202,0
23	Плаћање камате	0,3	19,6	3,5	4,7	12,3	22,0	0,4	12,8	11,5	5,2	15,1	17,6	23,5	39,1	24,7	37,9	125,2
24	Остали издаци/потрошња/трансфери	2,5	10,8	7,6	19,3	17,1	31,3	47,9	23,1	22,2	16,7	58,3	165,4	21,0	67,6	93,3	240,4	422,2
25	Трансфери са ЈР	201,8	173,8	207,3	233,2	226,1	213,9	260,8	248,2	229,7	264,1	236,5	241,9	582,8	673,1	738,7	742,5	2737,1
	од чега: Буџет БиХ	46,2	44,0	46,2	67,6	54,1	51,6	54,1	56,6	49,2	56,6	54,1	57,2	136,5	173,3	159,8	167,8	637,5
	од чега: ФБиХ / кантони, општине, Дирекција за цесте	119,2	97,0	128,3	127,2	134,4	122,1	159,4	147,4	138,7	152,2	121,7	144,1	344,4	383,8	445,5	418,1	1591,8
	од чега: РС / градови, општине, ЈП "Путеви РС"	25,8	23,7	22,2	27,7	25,5	28,1	33,6	30,6	29,2	40,6	46,4	27,7	71,7	81,3	93,4	114,7	361,1
	од чега: Брчко	10,6	9,1	10,6	10,7	12,0	12,0	13,7	13,6	12,6	14,6	14,4	12,9	30,2	34,7	39,9	41,9	146,8
27	Трансфери кантонима, општинама и градовима	2,7	16,1	28,5	8,0	18,1	19,0	19,3	19,9	24,5	28,5	24,8	47,7	47,3	45,1	63,7	101,0	257,2
28	Нето позајмљивање*			0,0	3,0	-3,0	-0,7	-0,9		0,0	3,0	-2,8	-0,9	0,0	-0,8	-0,9	-0,7	-2,3
3	Нето набавка нефинансијских средстава	0,2	0,5	1,0	0,9	-7,9	29,0	20,0	16,3	5,3	29,0	18,3	52,7	1,8	22,0	41,7	100,0	165,5
4	Владин суфицит (+)/ дефицит(-) (1-2-3)	92,2	20,3	48,7	16,3	38,4	-53,1	102,6	45,5	-2,1	-11,6	-51,3	-290,9	161,1	1,6	146,0	-353,8	-45,0
	од чега: ЈР УИО	-11,9	-15,1	-20,4	-28,0	-4,4	2,4	-0,9	0,3	-11,4	-10,4	-12,9	-3,9	-47,4	-30,0	-11,9	-27,2	-116,6
	од чега : Буџет ФБиХ	74,1	27,7	34,6	17,3	11,2	-51,2	88,7	27,8	-3,5	5,0	-19,3	-204,6	136,3	-22,7	113,0	-219,0	7,6
	од чега : Буџет РС	30,0	7,7	34,6	27,0	31,6	-4,2	14,8	17,4	12,7	-6,2	-19,1	-82,4	72,3	54,4	45,0	-107,6	64,0
5	Нето финансирање**	-24,80	-11,4	-10,3	-9,9	-12,6	-31,8	-15,2	-4,8	-21,8	-10,0	-20,9	10,5	-46,4	-54,3	-41,8	-20,4	-163,0

Табела 1

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/Факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
 Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

